

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/137456,Zapraszamy-do-udzialu-w-seminarium-on-line-Wokol-Akcji-Reinhardt.html>
28.04.2024, 00:27

Zapraszamy do udziału w seminarium on-line „Wokół Akcji Reinhardt”

Seminarium odbędzie się 12 lutego 2021 r. (piątek), w godz. od 11:30 do 14:30. Spotkanie zamyka tegoroczne obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu organizowanego przez Muzeum Polaków Ratujących Żydów

„Akcja Reinhardt to realizowany przez Niemcy plan systematycznej, fizycznej likwidacji ludności żydowskiej. Początkowo obejmować miał on jedynie Żydów z terenu Generalnego Gubernatorstwa i być pewną kontynuacją działań eksterminacyjnych podejmowanych przez Rzeszę na przedwojennych polskich Kresach i terenach Związku Sowieckiego. Masowe mordy jakich tam dokonywano stały się wstępem do „rozwiązania kwestii żydowskiej” w skali całej okupowanej Europy. 20 stycznia 1942 r. w Wannsee pod Berlinem odbyło się spotkanie nazistowskich władz państwowych i SS w celu przygotowania tego procesu “w aspekcie organizacyjnym, rzeczowym i materialnym”. W ramach akcji Reinhardt Żydzi mordowani byli zarówno w miejscach swojego zamieszkania jak i w obozach zagłady – takich jak Bełżec, Sobibór czy Auschwitz-Birkenau, którego rocznica wyzwolenia (27 stycznia) stała się symbolicznym: Międzynarodowym Dniem Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Akcji Reinhardt i jej ofiarom, także w skali lokalnej poświęcone będzie niniejsze seminarium. Zajęcia poprowadzą pracownicy Państwowego Muzeum na Majdanku oraz Muzeum Polaków Ratujących Żydów.

Seminarium odbędzie się 12 lutego 2021 r. (piątek), w godz. od 11:30 do 14:30, poprzez Skype. Koszt 30 zł. Obowiązują zapisy: do 5 lutego 2021 r. Ilość miejsc ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń.

Wydarzenie będzie udostępnione na Facebooku: Wokół Akcji Reinhardt – seminarium on-line
Koordynator: Katarzyna Nowicka | katarzyna.nowicka@muzeumulmow.pl

Program seminarium:

- 11:30 Panel I Niemieckie obozy akcji „Reinhardt”. Miejsca zbrodni i muzea pamięci (Państwowe Muzeum na Majdanku)
- Ewa Koper, „Bełżec, Pierwszy z obozów „Aktion Reinhardt” – historia i upamiętnienie”
- Justyna Bajuk, „Obóz zagłady w Sobiborze jako jeden z etapów realizacji „Einsatz Reinhardt” – historia miejsca”

- 13:20-13:30 Przerwa
- 13:30 Panel II Przebieg Aktion Reinhardt. Lokalne aspekty akcji (Muzeum Polaków Ratujących Żydów)

– Kamil Kopera, „Akcja Reinhardt w powiecie jarosławskim”
 – Jakub Pawłowski, „Grzebowisko, kościec, Okop. Miejsce straceń i czasowy pochówek markowskich Żydów podczas II wojny światowej”

- 14:30 Zakończenie

Ewa Kopera - kustosz muzealny, kierownik sekcji ds. obsługi zwiedzających i edukacji, Muzeum i Miejsce Pamięci w Bełżcu Niemiecki Nazistowski Obóz Zagłady, oddział Państwowego Muzeum na Majdanku. Sonderkommando Bełzec der Waffen-SS - niemiecki obóz zagłady w Bełżcu był pierwszym ośrodkiem eksterminacji ludności żydowskiej uruchomionym przez Niemców w ramach „Aktion Reinhardt”. Od marca do grudnia 1942 r. straciło w nim życie ok. 400 tysięcy osób, głównie polskich Żydów z terenu Generalnego Gubernatorstwa. Wśród ofiar byli także żydowscy obywatele Niemiec, Austrii, Czech i Słowacji. Położenie geograficzne Bełżca na styku trzech dystryktów - lubelskiego, krakowskiego i galicyjskiego oraz istnienie linii kolejowej, łączącej Lublin przez stacje węzłowe ze Lwowem przesądziło o jego wyborze na miejsce zagłady. Obóz zagłady w Bełżcu był pierwszym miejscem, gdzie wybudowano stacjonarne komory gazowe. Po II wojnie światowej ofiary byłego obozu upamiętniono w 1963 r., choć pierwsze próby podjęto pod koniec lat 40. Współczesny pomnik wybudowano jako projekt polsko-amerykański. Nowe miejsc pamięci zostało uroczyste otwarte 3 czerwca 2004 r, jako oddział Państwowego Muzeum na Majdanku.

Justyna Bajuk -asystent muzealny, Muzeum i Miejsca Pamięci w Sobiborze, oddział Państwowego Muzeum na Majdanku. Niemiecki obóz zagłady w Sobiborze był jednym z trzech powstałych obok Bełżca i Treblinki, obozów działających w ramach Aktion Reinhardt. W prezentowanym wykładzie zostanie poruszonych szereg zagadnień m.in. liczba ofiar czy topografia terenu. Zostanie poddany analizie plan sytuacyjny obozu z poszczególnymi częściami, opracowany w oparciu o najnowsze badania oraz zachowane materiały ikonograficzne m. in. fotografie pochodzące z albumu jednego z członków załogi SS - Niemanna. Zaprezentowana zostanie historia funkcjonowania obozu i codzienne życie więźniów. Kolejny element wykładu poświęcony będzie personelowi i załodze obozu. Następnie omówimy ruch oporu, próby uciezek, a w konsekwencji udane powstanie więźniów z 14 października 1943 r. oraz powojenne losy więźniów. Podsumowaniem będzie prezentacja form upamiętnienia byłego obozu zagłady w Sobiborze na przestrzeni lat do chwili obecnej tj. powstania Muzeum i Miejsca Pamięci w Sobiborze jako oddziału Państwowego Muzeum na Majdanku.

Kamil Kopera - spec. ds. Badań i Dokumentacji, Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. rodziny Ulmów w Markowej. 1 sierpnia 1942 r. na terenie powiatu

jarosławskiego Niemcy rozpoczęli akcję „wysiedlenia” ludności żydowskiej. W jej wyniku setki osób zostało wywiezionych do obozu Zagłady w Bełżcu a także zamordowanych na miejscu – we wsiach i miasteczkach w których ich rodziny mieszkały od pokoleń. Celem wystąpienia będzie nakreślenie mechanizmu niemieckich działań oraz przedstawienie losów ich ofiar w skali powiatu na którego terenie znajdowała się w czasie wojny Markowa. Uzupełnieniem tej opowieści będzie prezentacja strategii przeżycia jakie obierali prześladowani.

Jakub Pawłowski - spec. ds. Edukacji i Upowszechniania, Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. rodziny Ulmów w Markowej. Niemiecki plan masowego ludobójstwa z lat 1942-1943 przedstawiciele społeczności żydowskiej pod nazwą „Aktion Reinhardt”, obejmujący swym zasięgiem Generalne Gubernatorstwo i Okręg Białostocki, pochłonął ok. 1.85 mln ofiar. Na wspomnianym obszarze doszło do setek pomniejszych akcji likwidacyjnych Żydów, a jedną z nich było zabójstwo markowskich Żydów początkiem grudnia 1942 r. Żydzi zostali rozstrzelani, a ich zwłoki pogrzebane na tzw. Okopie, miejscu na obrzeżach wsi, który w lokalnej terminologii nosił również nazwy „grzebowisko” i „kościół”. Zwyczajowo grzebano tam szczątki padłych zwierząt z pobliskich gospodarstw, ale podczas wojny miejsce to pełniło zgoła inną rolę. Jakie znaczenie miało to miejsce? Dlaczego wybór padł właśnie na Okop w Markowej? To najbardziej nurtujące pytania, na które należy odpowiedzieć, choćby w celu dalszej dyskusji.

Organizator: Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej i. Rodziny Ulmów w Markowej

Współorganizator: Państwowe Muzeum na Majdanku

PLIKI DO POBRANIA

[Formularz Zgłoszeniowy Wokół Akcji Reinhardt 12.02.2021 MPRŻ \(pdf, 269.51 KB\) 01.02.2021 15:41](#)
[Wokół Akcji Reinhardt seminarium on-line 12.02.2021, MPRŻ \(1\) \(pdf, 701.33 KB\) 01.02.2021 15:41](#)